

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันเป็นที่ตระหนักกันโดยทั่วไปแล้วว่า สตรีเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก เนื่องจากในจำนวนประชากรทั้งหมดของประเทศ มีจำนวนสตรีถึงประมาณครึ่งหนึ่ง (คณะทำงานวางแผนพัฒนาสตรีระยะยาว 2525: 1) ดังนั้นในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา การพัฒนาสตรีในประเทศไทยจึงได้รับความสำคัญเพิ่มขึ้นอย่างมาก และ "การลงทุนเพื่อการพัฒนาสตรีนั้นจึงมิได้เป็นกิจกรรมเพื่อการสังคมสงเคราะห์อีกต่อไป หากแต่ได้รับความสำคัญในฐานะเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาประเทศชาติอย่างแท้จริง ซึ่งหากปราศจากการพัฒนาสตรีแล้ว ทรัพยากรของชาติกว่าครึ่งหนึ่งจะสูญเสียไปโดยใช้ประโยชน์ไม่เต็มที่" (กรมการศึกษาออกโรงเรียน 2530: 1) ซึ่งหมายความว่า การพัฒนาประเทศจะเกิดผลอย่างเต็มที่ได้อย่างไร หากสตรีได้มีโอกาสพัฒนาตนเองและมีส่วนร่วมในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ (คณะทำงานวางแผนพัฒนาสตรีระยะยาว 2525: 1)

อย่างไรก็ตาม แม้การพัฒนาสตรีจะได้รับความสำคัญเพิ่มขึ้นก็ตาม แต่ในสภาพความเป็นจริงแล้ว สตรียังประสบปัญหาหลายประการ โดยเฉพาะสตรีชนบท เช่น ในด้านค่านิยมของสังคมไทย มีความเชื่อว่าสตรียังด้อยและไม่สามารถปฏิบัติงานบางอย่างได้ทัดเทียมชาย ทางด้านการศึกษา เด็กหญิงมักมีโอกาสดำเนินการศึกษาต่อน้อยกว่าเด็กชาย ทางด้านเศรษฐกิจสตรียังขาดโอกาสที่จะประกอบอาชีพบางอย่าง ค่าแรงงานของสตรีก็ได้รับต่ำกว่าชาย ยิ่งกว่านั้นยังปรากฏว่าสตรีมักต้องรับภาระหน้าที่อย่างมากในครอบครัว ทั้งในฐานะภรรยาของสามี แม่ของบุตรและแม่บ้านสำหรับทุกคนในครอบครัว (กรมการพัฒนารัฐ ม.ป.ป.: 1) และด้วยสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป มีผลผลักดันให้สตรีต้องรับภาระเพิ่มในการหารายได้มาช่วยเหลือเลี้ยงตนเอง และครอบครัวมากขึ้นด้วย ดังนั้นการพัฒนาสตรีด้านอาชีพจึงเป็นสิ่งจำเป็น และควรให้ความสำคัญอย่างยิ่ง ดังที่ วิสุทธิ์ กาญจนสุข (2528: ไม่ปรากฏเลขหน้า) กล่าวว่า

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจสังคม ทำให้การพัฒนาสตรีควรเป็นไปในทิศทางสนับสนุนให้สตรีสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง โดยการให้ความรู้แก่สตรี

และเพิ่มทักษะเพื่อเผชิญกับการแข่งขันที่จะมีเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ก็จำเป็นต้องพัฒนาในเรื่องการฝึกอบรบอาชีพระยะสั้น เร็ว การศึกษาออกโรงเรียน เพื่อเพิ่มความสามารถและทักษะแก่สตรี

วัฒนา แก้วบุชา (2528: 20) ได้กล่าวถึงความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาสตรีด้านอาชีพ อันจะต้องต่อเนื่องไปถึงการพัฒนาด้านอื่น ๆ ว่า

ปัจจุบันสตรีในชนบทเป็นจำนวนมากที่อยู่ในภาคเกษตรกรรมและประสบปัญหาด้านค่าจ้างในไร่นา เนื่องจากถือว่าเป็นสมาชิกของครอบครัว ทำให้ไม่มีโอกาสสร้างกิจกรรมเพื่อเพิ่มรายได้ . . . สภาพเช่นนี้ยังเป็นอีกนาน หากสตรีเหล่านี้ยังไม่ได้รับความช่วยเหลืออย่างจริงจังในการเพิ่มพูนรายได้ และการมีรายได้เพิ่มขึ้นจะนำไปสู่ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

ซึ่งแนวคิดข้างต้นสอดคล้องกับแนวคิดด้านการพัฒนาสตรีของกรมการพัฒนาชุมชน (2530: 1) ว่า

การให้การส่งเสริมและสนับสนุนสตรีในชนบทยากจนในด้านอาชีพและการเพิ่มพูนรายได้ นอกจากจะสามารถจัดหาโอกาสให้สตรียากจนในชนบทได้เพิ่มพูนรายได้ของครอบครัวแล้วยังจะช่วยยกระดับสถานะทางสังคมของสตรียากจนในชนบทอีกทางหนึ่ง ทั้งยังส่งเสริมให้สตรีมีส่วนร่วมในงานพัฒนาชุมชนของท้องถิ่นมากขึ้น

ด้วยเหตุที่สตรีมีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาด้านอาชีพดังกล่าวข้างต้น ในแผนพัฒนาสตรีระยะยาว (พ.ศ. 2525-2544) จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาสตรีด้านอาชีพไว้ดังนี้ คือ "ให้สตรีมีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ มีความรู้ความสามารถในการดำเนินชีวิตของตนเอง และครอบครัวอย่างมีคุณภาพ . . ." (คณะทำงานวางแผนพัฒนาสตรีระยะยาว 2525: 12) ทั้งนี้โดยมีมาตรการที่จะขยายการศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้สตรีมีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพ มีรายได้เพื่อให้สามารถเลี้ยงตนเองและเลี้ยงครอบครัวร่วมกับสามีได้ นอกจากนี้จะจัดการฝึกอบรบสตรีเพื่อเตรียมให้มีอาชีพ โดยมุ่งเน้นอาชีพที่สามารถประกอบการเองได้ทันที ไม่ต้องการทุนรอนมากนัก และจะต้องให้การช่วยเหลือสนับสนุนให้ครบวงจร เช่น ในเรื่องสินเชื่อ และการตลาดด้วย (คณะทำงานวางแผนพัฒนาสตรีระยะยาว 2525: 21-22)

นอกจากนี้ในแผนพัฒนาสตรี ซึ่งกำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ยังได้กำหนดแนวนโยบายการพัฒนาสตรีอันรวมถึงการพัฒนาด้านอาชีพไว้เช่นกันว่า "จะส่งเสริมการพัฒนาด้านคุณภาพของสตรีให้มีความรู้ความสามารถที่เอื้อต่อการพัฒนาชีวิตอาชีพและสังคม เน้นการพัฒนาสตรีในชนบทพื้นที่ล้าหลังและชุมชนแออัดในเมือง" (คณะอนุกรรมการ

ประสานงานและปฏิบัติงานพัฒนาสตรีในคณะกรรมการพัฒนาสตรีแห่งชาติ ม.ป.ป. : 7)

สำหรับวิธีการพัฒนาสตรีด้านอาชีพนั้น ได้มีการศึกษาพบว่าการจัดการศึกษาออกโรงเรียน มีบทบาทสำคัญอย่างมาก ดังเช่นที่คณะกรรมการพัฒนากิจกรรมและบทบาทของสตรี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้สรุปว่า "การให้การศึกษาที่ก่อให้เกิดประโยชน์อย่างมากต่อสตรีคือการให้การศึกษาในระบบโรงเรียนในรูปของการอบรมหรือการฝึกฝนอาชีพที่ตรงตามความต้องการของสตรีทั้งในเมืองและในชนบท โดยเฉพาะในชนบทซึ่งด้อยโอกาสทางการศึกษาในระบบโรงเรียนกว่าสตรีในเมือง" (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2523: 123) ซึ่งกรมการศึกษาออกโรงเรียนก็ได้ระบุถึงประโยชน์ของการศึกษาออกโรงเรียนต่อการพัฒนาอาชีพของกลุ่มเป้าหมายในทำนองเดียวกันว่า "การศึกษานอกโรงเรียนน่าจะมีส่วนช่วยได้มากในการส่งเสริมการประกอบอาชีพของประชาชนเพราะสามารถจัดได้กว้างขวาง เหมาะสมกับสภาพการณ์ของสังคม มีความยืดหยุ่นต่อการแก้ปัญหาการว่างงานได้เป็นอย่างดี" (กรมการศึกษาออกโรงเรียน 2530: 52)

ในปัจจุบัน หน่วยงานหลายแห่งทั้งภาครัฐและเอกชนได้จัดโครงการการศึกษาออกโรงเรียนด้านอาชีพสำหรับสตรีชนบทมากมายหลายโครงการ ในส่วนของรัฐอันเป็นหน่วยงานหลักระดับชาติ ได้แก่ กรมการศึกษาออกโรงเรียน กรมการพัฒนารัฐวิสาหกิจ กรมแรงงาน กรมส่งเสริมการเกษตร กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม เป็นต้น ส่วนหน่วยงานเอกชนที่ทำงานเสริมอยู่ ได้แก่ สภาสตรีแห่งชาติ ในพระบรมราชินูปถัมภ์ สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ สมาคมสตรี-อุดมศึกษาแห่งประเทศไทย มูลนิธิสวิตา เป็นต้น อย่างไรก็ตามแม้ในปัจจุบันจะมีหน่วยงานมากมายทั้งภาครัฐและเอกชน จัดโครงการการศึกษาออกโรงเรียนด้านอาชีพสำหรับสตรีดังกล่าวแล้ว แต่จากการศึกษาพบว่าการจัดดำเนินการดังกล่าวประสบปัญหาหลายประการ ดังนี้

1. การฝึกอบรมอาชีพมักไม่เป็นไปตามความต้องการของผู้รับบริการและไม่สนองความคาดหวังของผู้รับการฝึกอบรม เนื่องจากขาดการสำรวจความต้องการของผู้รับการฝึกอบรมนั้น และผู้ให้การฝึกอบรมก็ไม่ได้แสดงวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมให้ชัดเจน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2523: 127)

2. การฝึกอาชีพสตรีเป็นไปในทางที่ไม่เอื้ออำนวยในอาชีพที่สามารถจะเลี้ยงตัวเองได้ ไม่ได้ครอบคลุมถึงเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการครองชีพ (คณะกรรมการบริหารกิจการสตรีและเยาวชน สภาผู้แทนราษฎรและอื่น ๆ 2528: ไม่ปรากฏเลขหน้า)

3. การศึกษาฝึกอบรมอาชีพของสตรีในรอบสิบปีที่ผ่านมา มักเป็นการซ้ำซ้อน ทำให้เกิดผลกระทบต่อเวลาที่จะใช้ในการดำเนินการดำรงชีพประจำวัน (คณะกรรมการกิจการสตรีและเยาวชน สภาผู้แทนราษฎรและอื่น ๆ 2528: ไม่ปรากฏเลขหน้า)

4. โครงการพัฒนาสตรีจำนวนมากมองว่าสตรีในชนบทเป็นเพียงผู้รับประโยชน์จากโครงการมากกว่าจะมีบทบาทร่วมในโครงการ โครงการลักษณะนี้จึงเป็นโครงการที่ไม่ตรงกับความต้องการและสภาพปัญหาที่แท้จริงของสตรีในชนบท (วัฒนา แก้วบุชา 2528: 20)

5. หลักสูตรการศึกษาด้านการฝึกอาชีพทั้งหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่จัดขึ้นเพื่อสตรีส่วนใหญ่มุ่งแต่เฉพาะบทบาทของแม่บ้าน เช่น การทำอาหาร เสริมสวย ตัดเย็บเสื้อผ้า ประดิษฐ์ดอกไม้ ฯลฯ แต่มองข้ามความสำคัญในการเพิ่มทักษะในการผลิตเพื่อเศรษฐกิจ (สุลลี จันทร์กระจ่าง 2528: 24)

6. การจัดโครงการส่งเสริมอาชีพสำหรับสตรีไม่ต่อเนื่องและครบวงจรและขาดการวิเคราะห์ทางด้านการตลาดก่อนทำการส่งเสริม (คณะอนุกรรมการสัมพันธระหว่างประเทศในคณะอนุกรรมการพัฒนาสตรีแห่งชาติ 2530: 147)

จากข้อมูลปัญหาและอุปสรรคในการจัดโครงการการศึกษานอกโรงเรียนด้านอาชีพสำหรับสตรีข้างต้น จะเห็นได้ว่า ปัญหาดังกล่าวเกี่ยวโยงครอบคลุมไปถึงองค์ประกอบการจัดโครงการด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการวางแผนและปฏิบัติการ เช่น การประเมินความต้องการของผู้เรียน การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพชุมชน การจัดหลักสูตร เนื้อหาการเรียนการสอนสำหรับกลุ่มเป้าหมาย วิธีการจัดการเรียนการสอน ฯลฯ ซึ่งน่าจะทำการศึกษาโดยละเอียดต่อไป ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานหลักในการพัฒนาชนบทของรัฐที่จัดโครงการการศึกษานอกโรงเรียนด้านอาชีพสำหรับสตรี เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการจัดโครงการการศึกษา-นอกโรงเรียนด้านอาชีพสำหรับสตรี เนื่องจากเหตุผลดังต่อไปนี้

1. การจัดโครงการการศึกษานอกโรงเรียนด้านอาชีพสำหรับสตรี ต้องประสบปัญหาในการจัดและดำเนินงานโครงการหลายประการ ซึ่งผู้เกี่ยวข้องในการจัดโครงการตลอดจนนักการศึกษาหลายท่านที่สนใจในงานพัฒนาสตรีตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวเป็นอย่างดี และได้มีการนำเสนอปัญหาให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและสนใจรับทราบกันอยู่เสมอด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน เช่น เขียนเป็นบทความ จัดประชุม/สัมมนา เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีผู้สนใจทำการศึกษาวิจัยในประเด็นที่ใกล้เคียงกันเช่นเดียวกัน อย่างไรก็ตาม จากการศึกษา ผู้วิจัยพบว่ายังไม่มีผู้ใดทำการศึกษาถึงปัญหาและ

อุปสรรคของการจัดโครงการการศึกษาออกโรงเรียนด้านอาชีพสำหรับสตรีโดยตรง

2. ดังได้กล่าวแล้วว่า ในปัจจุบันมีหน่วยงานมากมายทั้งในภาครัฐและเอกชนตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาสตรี และได้จัดโครงการการศึกษาออกโรงเรียนด้านอาชีพสำหรับสตรี ยุทธวิธีและแนวทางการจัดโครงการของแต่ละหน่วยงานมีแตกต่างกันไปซึ่งบางครั้งย่อมเกิดปัญหาในการจัดดำเนินงานหลายด้าน ผู้วิจัยจึงเห็นว่าน่าจะได้มีการศึกษาถึงแนวทางที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพในการจัดโครงการดังกล่าว ซึ่งจะช่วยแก้ไข/บรรเทาปัญหาอันอาจจะเกิดขึ้นในการจัดโครงการได้ โดยแนวทางดังกล่าวจะต้องสอดคล้องและสามารถแก้ปัญหาแต่ละด้านได้ตรงจุดอย่างแท้จริง

3. ในการจัดโครงการการศึกษาออกโรงเรียนใด ๆ ก็ตาม มีกระบวนการจัดหรือองค์ประกอบในการจัดโครงการหลายประการ ดังนั้นในการศึกษาถึงปัญหาและแนวทางในการจัดโครงการการศึกษาออกโรงเรียนด้านอาชีพสำหรับสตรีจึงควรศึกษาให้ครบถ้วนและครอบคลุมตามกระบวนการจัดโครงการการศึกษาออกโรงเรียน เพื่อให้การจัดโครงการมีประสิทธิภาพครบวงจรอย่างแท้จริง

ทั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดจะศึกษาถึงปัญหาและแนวทางการจัดโครงการการศึกษาออกโรงเรียนด้านอาชีพสำหรับสตรี โดยจำแนกเป็น 4 มิติ คือ มิติด้านการวางแผน การดำเนินงาน การประเมินผล และการจัดกิจกรรมต่อเนื่อง โดยจะศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของระดับจังหวัด และเปรียบเทียบความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ดังกล่าวโดยจำแนกตามภาค 5 ภาค คือ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออก เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่าสภาพท้องถิ่น วัฒนธรรม ธรรมเนียมปฏิบัติ รวมทั้งการดำเนินชีวิตของประชาชนในแต่ละภาคแตกต่างกันไป โดยเฉพาะสภาพการที่มีผลต่อการจัดโครงการการศึกษาออกโรงเรียนด้านอาชีพสำหรับสตรี ดังนั้นการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่โดยจำแนกตามภาคนี้ จะช่วยให้หน่วยงานสามารถกำหนดปัญหาและเห็นแนวทางในการจัดโครงการการศึกษาออกโรงเรียนด้านอาชีพสำหรับสตรีได้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของชุมชนและกลุ่มเป้าหมายสตรีอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของระดับจังหวัด เกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางการจัดโครงการ

การศึกษาออกโรงเรียนด้านอาชีพสำหรับสตรี ในมิติด้านการวางแผน การดำเนินงาน การประเมินผลและการจัดกิจกรรมต่อเนื่อง

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด กับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของระดับจังหวัด เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการจัดโครงการการศึกษาออกโรงเรียนด้านอาชีพสำหรับสตรี โดยจำแนกตามภาคที่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานอยู่

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาถึงสภาพปัญหาและแนวทางในการจัดโครงการการศึกษาออกโรงเรียนด้านอาชีพสำหรับสตรี โดยจำแนกเป็น 4 มิติคือ การวางแผน การดำเนินงาน การประเมินผล และการจัดกิจกรรมต่อเนื่อง

2. การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดของหน่วยงานหลักในการพัฒนาชนบท 5 กระทรวงหลักที่เกี่ยวข้องกับการจัดโครงการการศึกษาออกโรงเรียนด้านอาชีพสำหรับสตรี ได้แก่ เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด (กระทรวงศึกษาธิการ) พัฒนาการจังหวัด (กระทรวงมหาดไทย) เกษตรจังหวัด (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์) และอุตสาหกรรมจังหวัด (กระทรวงอุตสาหกรรม) โดยได้ยกเว้นกระทรวงสาธารณสุขซึ่งไม่มีกิจกรรมด้านพัฒนาอาชีพแก่ประชาชน

สาเหตุที่เลือกศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัด เนื่องจากพิจารณาเห็นว่าเจ้าหน้าที่ระดับนี้มีบทบาทความรับผิดชอบโดยส่วนรวม ตลอดจนความรู้และประสบการณ์ที่ครอบคลุมทั้งด้านการวางแผน การดำเนินงาน การประเมินผล ตลอดจนการจัดกิจกรรมต่อเนื่องของโครงการการศึกษาออกโรงเรียนภายในจังหวัด

ทั้งนี้ ในการศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดดังกล่าวได้จำแนกเจ้าหน้าที่ออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด ซึ่งประกอบด้วยผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดและหัวหน้าฝ่ายการศึกษาอาชีพของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด และกลุ่มเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของระดับจังหวัด ประกอบด้วย พัฒนาการจังหวัด เกษตรจังหวัด และอุตสาหกรรมจังหวัด

3. การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ระดับจังหวัดจาก 72 จังหวัดทั่วประเทศ (ยกเว้นกรุงเทพมหานคร)

4. การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษา-นอกโรงเรียนจังหวัด และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับจังหวัด โดยจำแนกตามภาคที่เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานอยู่ ทั้งนี้การจำแนกภาคดังกล่าวอาศัยการจำแนกศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน-จังหวัด ซึ่งอยู่ภายใต้การส่งเสริมปฏิบัติงานของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนกำหนดไว้ ดังนี้คือ ภาคกลางมีจำนวน 17 จังหวัด ภาคเหนือมีจำนวน 16 จังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวน 17 จังหวัด ภาคใต้มีจำนวน 14 จังหวัดและภาคตะวันออกมีจำนวน 8 จังหวัด

5. การวิจัยครั้งนี้ศึกษาการจัดโครงการการศึกษานอกโรงเรียนด้านอาชีพสำหรับสตรีในเขตชนบทเท่านั้น

สมมติฐานของการวิจัย

จากข้อมูลเบื้องต้นและประสบการณ์ของผู้วิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดโครงการการศึกษานอกโรงเรียนด้านอาชีพสำหรับสตรี พบว่า แม้หน่วยงานที่จัดโครงการการศึกษานอกโรงเรียนด้านอาชีพสำหรับสตรีชนบทซึ่งมีอยู่มากมายทั้งในภาครัฐและเอกชน จะมียุทธวิธีและรายละเอียดการจัดโครงการของแต่ละหน่วยงานแตกต่างกันไป แต่หน่วยงานส่วนใหญ่มักประสบปัญหาในการจัดดำเนินโครงการคล้ายคลึงกันซึ่งรายงานผลการประชุม/สัมมนาระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบการพัฒนาสตรีในโอกาสต่าง ๆ กันสามารถใช้เป็นข้อสนับสนุนได้อย่างดี

สำหรับโครงการการศึกษานอกโรงเรียนด้านอาชีพสำหรับสตรีที่จัดดำเนินการในภูมิภาคต่าง ๆ กันของประเทศ หากคำนึงถึงแง่เนื้อหาแล้ว ความแตกต่างระหว่างภาคในด้านสภาพท้องถิ่น วัฒนธรรม ธรรมเนียมปฏิบัติ รวมทั้งการดำเนินชีวิตของประชาชน อาจส่งผลกระทบต่อการจัดโครงการการศึกษานอกโรงเรียนด้านอาชีพสำหรับสตรีในแต่ละภาคไม่มากนักน้อย แต่เมื่อคำนึงถึงแง่กระบวนการหรือวิธีการจัดแล้ว ความแตกต่างระหว่างภาคดังกล่าว ไม่น่าจะมีผลกระทบต่อการจัดโครงการในแต่ละภาคแต่อย่างใด และเนื่องจากการวิจัยของผู้วิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาด้านกระบวนการจัดโครงการ โดยจำแนกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการวางแผน การดำเนินงาน การประเมินผล และการจัดกิจกรรมต่อเนื่องดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดโครงการการศึกษานอกโรงเรียนด้านอาชีพสำหรับสตรี

ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในภูมิภาคต่าง ๆ กันแล้ว ผลจะออกมาไม่แตกต่างกัน

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานเพื่อการวิจัยดังนี้

1. ความคิดเห็นระหว่างเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด กับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับจังหวัดเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการจัดโครงการการศึกษา-ออกโรงเรียนด้านอาชีพสำหรับสตรีไม่แตกต่างกัน
2. ความคิดเห็นระหว่างเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดที่ปฏิบัติงานอยู่ในภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออก เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการจัดโครงการการศึกษาออกโรงเรียนด้านอาชีพสำหรับสตรีไม่แตกต่างกัน
3. ความคิดเห็นระหว่างเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับจังหวัดที่ปฏิบัติงานอยู่ในภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออก เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการจัดโครงการการศึกษาออกโรงเรียนด้านอาชีพสำหรับสตรีไม่แตกต่างกัน
4. ความคิดเห็นระหว่างเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับจังหวัดที่ปฏิบัติงานอยู่ในภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออก เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการจัดโครงการการศึกษา-ออกโรงเรียนด้านอาชีพสำหรับสตรีไม่แตกต่างกัน

ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย

ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างประชากรทุกท่านเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. ความคิดเห็น หมายถึง ท่าที/ความรู้สึกของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ประเมินค่าว่ามีคุณหรือโทษ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ซึ่งทำให้บุคคลนั้นพร้อมที่จะสนับสนุนหรือต่อต้านสิ่งนั้น

2. ศูนย์ฯ ภาคหรือศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนภาค หมายถึง สถานศึกษาระดับภาค สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน รับผิดชอบส่งเสริมสนับสนุนงานการศึกษานอกโรงเรียนระดับจังหวัด ให้สอดคล้องกับความต้องการในภูมิภาค ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ด้วยการดำเนินการสำรวจวิจัย ทดลองหารูปแบบการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน ศึกษาหลักสูตรแบบเรียน คู่มือครู และสื่อการเรียนที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น
3. ศูนย์ฯ จังหวัดหรือศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด หมายถึง สถานศึกษาระดับจังหวัด สังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งทำหน้าที่บริหาร ประสานงาน และดำเนินงานด้านการให้บริการการศึกษานอกโรงเรียนรูปแบบต่าง ๆ ภายในจังหวัดตามที่กระทรวง กรม และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมอบหมาย
4. เจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด หมายถึง บุคลากรสังกัดกรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งปฏิบัติงานที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด ผู้วิจัยแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด และหัวหน้าฝ่ายการศึกษาอาชีพของศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด
5. เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับจังหวัด หมายถึง บุคลากรหน่วยงานราชการสังกัดกระทรวงหลักที่รับผิดชอบการพัฒนาชนบทของชาติ (ยกเว้น กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข) ซึ่งรับผิดชอบ/ร่วม/เกี่ยวข้องในการจัดโครงการการศึกษานอกโรงเรียนด้านอาชีพภายในจังหวัด และปฏิบัติงานอยู่ในหน่วยงานหรือดำรงตำแหน่งหน้าที่ระดับจังหวัด ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ พัฒนาการจังหวัด (กระทรวงมหาดไทย) เกษตรจังหวัด (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์) และอุตสาหกรรมจังหวัด (กระทรวงอุตสาหกรรม)
6. ปัญหา หมายถึง สิ่งกีดขวางหรือข้อจำกัดต่าง ๆ ที่ไม่เอื้ออำนวยให้การดำเนินงานกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนประสบผลสำเร็จ
7. แนวทาง หมายถึง วิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนที่ดำเนินการอยู่ประสบผลสำเร็จหรือประสบปัญหาน้อยที่สุด
8. โครงการการศึกษานอกโรงเรียนด้านอาชีพ หมายถึง กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนที่จัดโดยหน่วยงานของรัฐหรือเอกชน สำหรับประชาชนนอกโรงเรียนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้และทักษะที่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้

9. กิจกรรมต่อเนื่อง หมายถึง กิจกรรมที่จัดดำเนินการหลังจากการเรียนการสอนตามโครงการการศึกษาออกโรงเรียนสิ้นสุดลง เพื่อส่งเสริมให้กลุ่มเป้าหมายนำทักษะความรู้ที่ได้รับจากโครงการไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

10. สตรี หมายถึง สตรีไม่จำกัดอายุที่อยู่นอกระบบโรงเรียนและอาศัยอยู่ในเขตชนบท

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบสภาพปัญหาในการจัดโครงการการศึกษาออกโรงเรียนด้านอาชีพสำหรับสตรี
2. ทำให้ทราบความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัด และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับแนวทางการจัดโครงการการศึกษาออกโรงเรียนด้านอาชีพสำหรับสตรี
3. สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการจัดโครงการการศึกษาออกโรงเรียนด้านอาชีพสำหรับสตรีอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น
4. สามารถนำผลการวิจัยมาพัฒนารูปแบบการจัดโครงการการศึกษาออกโรงเรียนด้านอาชีพสำหรับกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ ได้
5. การวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจจะศึกษาวิจัยเรื่องที่เกี่ยวข้องกันนี้ต่อไปอย่างกว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น